

at stille sig udenfor? Det har alle Dage været det danske Socialdemokratis Opfattelse, at man i alle Livets Forhold; i al Politik udøver sin Indflydelse bedst ved at være med og ikke ved at staa udenfor. Vi har aldrig hyldet det sekteriske pietistiske Standpunkt: Vær ikke med, smag ikke, rør ikke, gaa i Kloster, fly fra Verden! Vi har altid hyldet det Princip, den Livsanskuelse: Vær med, bland dig ind i det, tag fat, det bliver ikke straks, som du vil have det, men derigennem er det, du faar Indflydelse paa, hvorledes det kan blive. Hvis nu alle de Stater, som er indbudte her til at tiltræde Forbundet: Svejts, Holland, Norge, Danmark, Sverige o. s. v., fornemt eller ængsteligt holder sig uden for, vil det saa lette eller vil det vanskeliggøre Dannelsen af et virkeligt Folkenes Forbund, hvor ogsaa Tyskland, Østrig, Bulgarien, Ungarn, de russiske Stater kommer med? Vi maa sige til os selv: Har vi overhovedet nogen Indflydelse paa den kommende Udvikling i Europa, saa vil det lette disse Staters Indtræden og Dannelsen af et virkeligt Folkenes Forbund, hvis vi kommer med; saa kan vi dog i hvert Fald gøre vor Indflydelse gældende. Ogsaa af den Grund gaar vi med og tillige i det Haab, at den Tid hurtigst muligt maa komme, da disse øst- og mellemeuropæiske Stater bliver ligeberettigede anerkendte Medlemmer af Folkenes Forbund. I det Øjeblik det sker, forsvinder en hel Række af de Betæneligheder, man fra fredsvenlig Side og antimilitaristisk Side og fra de smaa Staters Side kan nære ved adskillige Bestemmelser i den nuværende Forbundsagt. Jeg kan sige, at hele denne Betragtning, som er vor Gruppes, er blevet bestyrket ved vore internationale Erfaringer. Vi har i mange Aar været et Led i en international Organisation — det gælder ikke de andre Partier, og de har derfor ikke paa dette Felt høstet de Erfaringer, som vi har —, navnlig siden 1889, det Aar, da det saakaldte 2det Internationale blev stiftet paa Kongressen i Paris. Der har i den Anledning ogsaa lydt visse Røster om, at dette kunde have sine Farer. Blandt andet har vore Modstandere indenfor hvert enkelt Land peget derpaa og sagt: Det er ikke et rent nationalt Parti, det modtager sine Direktiver udefra, det er et Led i en større Organisme! Og man har peget derpaa som noget, der stred mod den nationale Idé og de nationale Interesser. Saaledes har vi ikke opfattet det, og Erfaringen har ogsaa vist, at det ikke forholdt sig saaledes. Tværtimod. Vi mener,

at vi ved adskillige Lejligheder, paa internationale Kongresser og under andet internationalt Samvær, ikke just altid har mødt den største Forstaaelse indenfor de store Lande for vore smaa Landes Forhold og Interesser — det er ganske rigtigt —, men efterhaanden er det dog lykkedes os at vinde Øre og Forstaaelse for vore særlige Forhold. Jeg tænker her blandt andet paa Spørgsmaalet om Militærvæsenets Ordning eller Ikke-Ordning, hvad man vil kalde det. Der lød det internationale Socialdemokratis Program i mange Aar paa, at de staaende Hære skulde afløses af Folkevæbning. Det danske Socialdemokrati var, saa vidt jeg erindrer, det første i Verden, der rent og klart sagde: Afrustning, og det vakte en vis Studsen rundt omkring. Paa de internationale Kongresser var der til at begynde med fra de store Magters Socialdemokratis Side ikke nogen stærk Forstaaelse derfor. Jeg erindrer for Eksempel fra den internationale Kongres i Stuttgart, hvorledes en Bebel, en Rosa Luxemburg — de danske Delegerede førte netop Samtaler med hende om dette Spørgsmaal — havde ondt ved at forstaa, at der kunde findes et lille Land som Danmark og andre smaa Lande, der overhovedet ikke var i Stand til at forsvare sig militært, og hvor enhver nøgtern Mand og Kvinde maatte sige, at det var haabløst at inklade sig paa noget i den Retning, fordi det var umuligt. Man skal aldrig inklade sig paa det umulige, og derfor var det ligegyldigt, hvad Militærvæsen man havde, stort eller lille eller slet intet. Naar vi udviklede de Tanker, fandt vi til at begynde med ikke megen Forstaaelse derfor, og det var for saa vidt ganske naturligt, at man i de store Lande, hvor man faktisk set havde fysisk Mulighed for at kunne forsvare sig, saa lidt anderledes paa dette Spørgsmaal og ikke rigtig kunde forstaa denne vor danske Antimilitarisme, den, vi for saa vidt havde arvet fra Venstre, den, Mænd som Tscherning, Lars Bjørnbak og Hørup havde været med til at indarbejde her i Landet, og som vi danske Socialdemokrater i saa fuldt Maal havde sluttet os til og videre udviklet. Man forstod ikke denne nationale hjemmegjorte danske Antimilitarisme, det fysiske Faktum, at et saa lille Land som vort, beliggende som vort, overhovedet ikke kunde forsvare sig. Den Tanke, som Venstres Ordfører for 20 Aar siden — den 17. Januar 1899, saa vidt jeg erindrer — meget stærkt gjorde gældende som hele Venstres Program: Vi kan ikke forsvare os militært! denne Tanke